

ליקוטים נפלאים פרשת בא

הצאן לא צריכים ללכת עם כל כלל ישראל, אבל זה אמר משה דאף שהוא מוכן להשאיר אותם אבל הם לא מסכימים כיון שרצונם הגדול של כל כלל ישראל להתקרב להקב"ה משפיע אף על הילדים הקטנים וכן אף על כל הצאן וזהו הכל בגלל הרצון של הגדולים זהו אף משפיע על כל הקטנים, וזהו מה שאמר משה לפרעה שכולם ילכו. (חתם סופר)

"כאשר אשלח אתכם ואת טפכם" (י, י)

כאשר אשלח אתכם ואת טפכם?! בלשון שאלה ותמיהה - אם אשלח אתכם ואת טפכם גם יחד, הלא הטף יטריד ויבלבל אתכם מעבודת הבורא! ועל זה השיב משה כי חג ה"לנו" - עבודת שמחה, והיא נעשית בהקהל, עם כל בני המשפחה! אם כך, אמר פרעה, "ראו כי רעה נגד פניכם", דעתכם ודאי לברוח מעבודתכם, כי אם לא - שמחה כזו, שנעשית רק על ידי בני חורין, מה זו עושה? (ומתוק האור)

"דבר נא באזני העם וישאלו וגו'" (יא, ב)

"אין נא אלא לשון בקשה אמר ליה הקב"ה למשה בבקשה ממך לך ואמור להם לישראל בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב כדי שלא

יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם". רש"י.
וכבר צווחו קמאי וכי בלאו הכי אין הקב"ה צריך לקיים את דבריו, ורק משום שלא יאמר אברהם עליו לקיים את דבריו?
עוד יש לדקדק, מאי האי דקאמר "שלא יאמר אותו צדיק וכו'" הלא בלאו ביזת מצרים היה להם רכוש גדול בביזת הים. אלא י"ל דבאמת קאי הבטחת הקב"ה של רכוש גדול על ביזת הים, אלא שאין ראוי לקרותו רכוש 'גדול', רק אם הוא גדול בהשוואה לגבי דבר אחר.

זהו שאמר הכתוב "שלא יאמר אותו צדיק" שהגם שהיה להם ביזת הים מ"מ לא קיים בהם רכוש 'גדול' כי איך נדע כי גדול הוא, ולכן ציוה ה' שיזהירם על ביזת מצרים כי לעומת ביזה זו אכן יחשב ביזת הים לרכוש גדול...

(בנין אריאל, בית מועד)

"עד מתי מאנת לענות מפני...?" (י, ג)

ישנן עבירות חמורות שעל העובר עליהן נאמר: "אין מספיקין בידו לעשות תשובה", זאת אומרת סוגרים לפניו כל דרכי התשובה. בכל זאת אם הוא מתבונן במצבו העלוב והמיואש, רואה כי תהום פעורה לפניו ואין לו מנוס ומפלט, כל האפשרויות להצלת נפשו נמנעו ממנו, ולבו נשבר בקרבו ונעשה שפל בעיניו, השם יתברך מרחם עליו ופותח שער מיוחד לתפילותיו ותחנוניו, כמו שאמרו חז"ל "חותר חתירה מתחת כיסא הכבוד לקבלו בתשובה". שפלותו והכנעתו סוללות לו את הדרך לתשובה במחותרת, לפי שהדרך הרגילה חסומה לפניו. אבל אם "מאנת לענות מפני", אם גם שברון הלב וכניעה על שאין מספיקין בידך לעשות תשובה אין לך, אז אפסה כל תקוה ונשאר ה"אין מספיקין". (ישמח ישראל)

"כי חג ה' לנו"

(י, ט)

פרעה לא הבין אם הולכים לזבוח ולעבוד את ה' שילכו רק הגברים שיכולים לעבוד "לכו נא הגברים ועבדו את ה'" למה צריכים כולם ללכת? זהו שענה לו משה כי חג ה' לנו. אם המטרה הייתה בשביל לעבוד את ה' כי זה חג בשבילו - אתה

צודק רק הגברים צריכים ללכת. אבל מכיוון שה' אמר שחג לנו ממילא כולם חייבים לבוא... (ספר דברי ירמיהו)

"ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו..." (י, ט)

פרעה אמר למשה רבינו ע"ה שאין הדרך של קטנים לזבוח זבח ולכן הם צריכים להשאר במצרים, ועל זה השיב משה בנעורינו ובזקנינו נלך וכו'.

ולכאורה קשה מה תשובה יש בדברי משה הרי זה מה שטען פרעה? וזה קשה גם כן על בקשת פרעה "צאנכם ובקרכם יוצג" (ישאר במקומו) ועל זה אמר משה "גם מקנינו ילך עמנו" וזה קשה כי פרעה בקש שלא ילכו הצאן ומה השיב משה שהם כן ילכו, אבל ההסבר הוא שמשה רבינו הסכים עם פרעה שבאמת הקטנים וכן

"ואני קרבת אלוקים לי טוב"

חושך שקט של שלוש וחצי לפנות בוקר, זעקה מפלחת את השקט. לוקח לך מעט זמן כדי להתפכח מהחלום המתוק ולהבין שהזועק הוא אינו אחר מאשר ילדך שאתה כה אוהב...
ילדך שהינך כה מחבב, דואג לו תדיר, דווקא עכשיו בשקט ובשלווה, ברגעים המתוקים 'מציק' לך, מטריד את מנוחתך, מפר את שלוותך.
אתה מנסה להתעלם, חושב אולי בכל זאת זהו המשך של החלום, אך היבבות רק מתחזקות, ומתחזקות, ומתגברות. אין לך ברירה, אתה מוכרח לפעול...

כעת, עומדות בפניך שלוש אפשרויות...

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת בא

"ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים" (יב, ו)

שעת בין הערביים נתפסת בעינינו כשעת דמדומי חמה, לפנות ערב, בטרם שקיעה. אבל אין זה כך. קרבן תמיד של בין הערביים, מוקרב בשש שעות ומחצה, כלומר מיד לאחר חצות היום, ותיכף לאחריו מקריבים את קרבן הפסח, שזמנו בין הערביים. הגאון רבי משה שמעון זצ"ל, רבה של פיטסבורג, ראה בכך אות ולקח מאלף. הוא אמר: נכון הוא, שבשעת הצהריים, מיד לאחר חצות היום, עדיין קופחת השמש במלוא עוזה, והחום לוהט. אבל כבר נעשה הצעד הראשון לקראת השקיעה. הכל יודעים שהערב מתקרב, ובסופה של הדרך תשרור חשכה נוראה. משל למה הדבר דומה, לאנייה השטה בלב ים. עת הקברניט יודע, שאם ייסע בכיוון מסוים, לפי המצפן ויקפיד לשייט במעלה פלונית, יגיע לנמל, מחוז חפצו. הוא אחז בהגה

ביד אמונה, אבל לא הקפיד לדיוק ככלות הכל, מעלה אחת פחות או אחת יותר, מה? הוא סטה בשבריר מעלה, אבל הקפיד לשייט בקו ישר. בתחילה הייתה הסטייה קלה ובלתי מורגשת. באמת שלא הייתה משמעותית. אך כעבור כמה מיליון הפריד מרחק ניכר בינו לבין המסלול הנכון. ככל שהרחיק, הלך המרחק וגדל.

בסופו של דבר, לא זו בלבד שהחטיא את נמל האי שאליו בקש להגיע, אלא שהחטיא את האי כולו, והמשיך לשייט במרחבי הים, תועה ואובד דרך, עד שכלתה הצידה ואזלו המים, וכל יבשה לא נראתה באופק. כל דרך תועה, מתחילה בסטייה קלה. הצעד הראשון אינו מורגש. הוא צמוד כמעט לדרך הישרה. אבל המרחק הולך וגדל עד הניתוק המוחלט, ואבדן הדרך. לפיכך אמר המדרש: "ויהי ערב אלו מעשיהם של רשעים". אנו רואים אותם ברשעותם, בשיא החשכה והאופל של מעשיהם. אבל עלינו לדעת, שדרכם התחילה בסטייה הראשונה לעבר האופק, בצהרי היום, כאשר נטו אל "בין הערביים". אשרי מי שמפקח על צעדיו, ושב מבעוד מועד אל המסלול הנכון, אל הדרך הסלולה. (חקר דעת)

"ויאמר משה כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים" (יא, ד)

"ולא אמר בחצות שמא יטעו אצטגניני פרעה ויאמרו משה בדאי הוא, אבל הקב"ה יודע עתיו ורגעיו לכך אמר בחצות" (רש"י). עוד יש להקדים דברי המדרש (מכילתא פ"ז) על הפסוק "ועברתי מארץ מצרים", "כמלך העובר ממקום למקום". ויש לפרש דלפי שחצות הלילה הוא הרגע האמצעי שבין השקיעה לזריחה, ובמקום שנוטה יותר למזרח העולם שם השקיעה והזריחה מוקדמים יותר ממה שהמה במערב, ולפי זה נראה דמכת בכורות ה' בכל מקום ברגע ועת מיוחד, ובכל בכור כשלעצמו ברגע המכוון שהוא החצות לפי האופק דשם, והתחילה במזרח של מצרים תחילה ואחר כך הלכה ממקום למקום היכן ששם הוא חצות עכשיו. ועל כן אמר המדרש, שהוקשה לו למה הוצרך הקב"ה לעבור בכל ארץ מצרים לפי שהוא "כמלך העובר ממקום למקום", כן היה הוא מוכרח לעבור ממקום בכל מקום ששם מגיע חצות עכשיו, ולפי זה יש לומר שמשה ופרעה בהתראתם לא היו עומדים במזרח של מצרים רק באמצעו, על כן אמר משה "כחצות", דהיינו כאשר יהי כאן מעט קודם לחצות... ועל כן בסיפור המעשה קאמר "ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור" כל בכור במקומו ובזמנו המיוחד למקומו... (בשם הגאון ר' ארי' ליב ליפקין זצ"ל)

אתה יכול להתעלם, להתכסות היטב בשמיכה הסמיכה, להטביע את אוזניך בתוך הכרית ולא לשמוע יותר את הזעקות קורעות הלב. אתה עלול חלילה גם לקום אל בנך ולהוכיח לו בצורה פיזית מי כאן מחליט מתי הוא זמן שינה ומתי זמן יבנה. גש אליו והבהר לו בצורה של "חכמת כף היד" על "חכמת הפרצוף" שכעת י-ש-נ-י-ם ששששש.... ואין אף אחד שיטריד את מנוחתך ויציק לך. אתה יכול גם לנהוג באחריות, לקום כמו אבא מסור, להרים את בנך היקר ולשאול אותו בניגון של חמלה ואמפתיה למה הוא בוכה. להרהר בעצמך מה בעצם יקירי רוצה ממני, איזו תגובה תרגיע אותו, ולמה הוא מצפה, בוודאי יש סיבה לבכי, סיבה לכך שילדי הזעיק אותי. אתה תרגיע אותו, תדבר בשפתו, תגיב לבקשתו בהתאם, ותייחס לו חשיבות מירבית.

כיצד אנו נוהגים כשבורא עולם מאותת לנו וקורא לנו? (נקודות של אור - ספינקא)

ועל כן בסיפור המעשה קאמר "ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור" כל בכור במקומו ובזמנו המיוחד למקומו... (בשם הגאון ר' ארי' ליב ליפקין זצ"ל)

"לא יחרץ כלב לשונו" (יא, ז)

אאמו"ר הגאון רבי שמואל זצ"ל, שח לי בהזדמנות שמרן רבינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל התבטא באוזניו שאותו לא מעסיק מה הבריות אומרות עליו - גם לא מה שצועקים. אבל - הוסיף מרן רבינו זצוק"ל - אני יודע שיש אנשים שזה כן מפריע להם. מניין לי זאת? יש ראייה מן התורה! הפסוק אומר "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" ואני שואל: שישים ריבוא יוצאים ממצרים עם כאלו גילויים של אותות ומופתים - אז מה איכפת לך שאיזה כלב נובח?! משמע מכאן שיש כאלו שזה בכל זאת מפריע להם!

(הגאון רבי יהודה וייסנשטרן שליט"א)